

Mixt. 354.

90.

Restauriert im
Juni 1921.

وخرده و اشكال و حساب و نجوم و هزئت و منطق و سائر مصلحات فريده او ذنبه بنا
و انجاد و لغز و معما و در هيات حكيمه و سائر معقولات و منقولات را براد استدكاري بداي
مشت و معاني و اداسق فصاحت و بلاغت و اشقام تشبيهات و مجازات و انواع
استعارات و تمثيلات و تخيلات و اصناف صنائع بدعيه معنويه و نحوها نيس لغظيه و خطيه
و صوب امثال و طر هابله شوامد كلامه الباس ايله وكي البسه و كارتك و د فارتقا
اخفا ايله وكي چواهر كوان سنك و طرلس مشكل بند و غزلان مغلفات معاني و لغزانه قليق
ايله وكي فصل صدر افتاحه اوقات غرايم او هام و مفتاح دست افهام چندان چاره
اولد بفتن ناستي مصنف مرحوم عوالم معارف دشت بر عالم و بودا و انشا و ترتيب ده
بر غريب عالم اولوب باقاده و استفاده يه طالب و امتة بالا دست مطال و دينه اطلاق
و اعقب اولان ارباب معارفه عبادا ي بحسب المثال و بار و بود فقرائي مشكل منوال و لغظه
مستور حجب نسيان و اول استاد كامل حدائق سخن داني و باغبان كلش حقايق معانيك
اعتنا و ترتيبه ايله وكي ازهار اعتقاد قايي مجيده و افقعات اولينوب . متروك طبعه طالع
اعمال و محمود ذوايه اعمال اولغني و فوقيه قليب لبضا ع حسين نفلي زاده و اكور ميوب
بعض اشاي معارف دوست ترعيني فامكها و اكلها و لغتها و لغل من عقد العود و مجلها
مرجاسيه و در السلام بقداد صافه اتمه سيمانه و تكا عن الاصداد ده و بادشاه سليمان
تخت سكرت رخت شير ياد اعظم ممالك مفت و قصر و جم سراي غلام خورشيد لغشام
نير لغظ سبيله لاد و دره التاج اضر اصيل كوردون دستكاه كيتي باركاه . اسلام بنا
غللاه . الفارزي في نسيان ماص و حلاله حافظه عباداته سلطان ابرين و البحر في خادم
الحرمين الشريفيين و هي صبايه لطف و خلق ارام و هي مطال سعد نود مهر امكن
السلطان بن السلطان و اليا و ان و ان و اليا فان السلطان احمد خان بن السلطان محمد خان
لوانت شوس غره و ناييد و في حق مطالح الاصيل شارقه و اقا رسلطنة و دوله
ايد ي ايد بر قلان و الان و النصر ارقه . حصر تارنك ايام سعادت فرام سلطنت
و حكام فرخند الحكام و لا فرزند يعني سال و بروز الف و مائه و ثمان عشر تا بخند
شاهد مراد و عروس ماهود وصول بخون كوشه كبر غزلت و اختيار كرده نه خانه و نه
اولوب مؤلف مراد كورك مشك پند ن معاني و دانشندان مدرسه سخدا و اولغ
لغات و كوزكات و غياي و نجيبه و مراباي غريبه سي سهل الوصول و وب و كوك
لرزيد يعني صافات غريبه سندر كوزان عامول و له لوي اميديله نيت لومر زچير
مرحله حيث اقدرة مستكشرا توضيح و لغات عربي و فارسي و جغتاي و مغني مرماكن
حسب نظر اليوم زبان زد و نون تو كايه حروف هما و زده ترتيب ايله طر زان شقان
اصل كيه بي تولا و هم شروج اوز و هر بر لغت كيه و لغظ كيف مافع ديه و صيغه
بايند ابراد و ترجمه و مكر و لا ي باينه حواله و اشارت و عربي و لان لغاني مطلق و كاك
اولا قايه و سائر لغا في سيم ايله مفيد و واضح و مليوب شرح افصاح محتاج اولاد
انهم بدر لكه م بولك كيه اكثر منظوم و منثور و مغلفات و مركبات نامشهوره
و صحيحه و العاده و انكلا ملون ايضاح ايدوب . هر بر ي مشق اولد يعني لغات ن برينك
بدر ابراد و شرح و بيان و لغز اوز و الحق نسخه مؤلف مذكور اقليم عراق ليكه اقطار
و مرزده . نجيبا مثال كيا ب و غيرت الوجود و لغز غيران و جستجو ايله رسيد دست
معارف اولان نسخه نك اولغري كوتى مصنف و محقق و سلف معرط ايله نامشهور اولوب

متلاشی السوال و قوت ذهن بشری ایله تفصیح عذیم الاحتمال اولوب اوله مقوله لر بلوغت
 علی حاله ابقا اولوب عذر خواهان جبل المین توفیق ربانی و عروة الوثقی رفیق صمدانی بآلاء
 بجه اعتصام و بارگاه کبریا دن تیسر مرام نیاز ایله مقصوده اغاز اولندی بسره
 مستعین بکوه الاعلی القدیم **باب الالف فصل آ**
 آیه اصلی استدر قلب مکافایله یا تقدیم و هزیه قلب اولوب آیه کلی معنایه زمانیه و
 اخبار مستقبله ده دخی استعمال اولور **سر** اذا علمتک الحاد ثات بما مضی کذلک بینک الزمان
 لایة مقضای حال و جای فوق کلام قرینه سیله مقضای معنای بیت یعنی اگر مصاب
 و حوادث و هر سنگه کجش احوال ایله اعلام و معامله ایدرسه الم حکمه که هر زمان و
 انقضاء احوال دخی سکا فوج و افراغ اینه دن خبر و پرویز و انقراض لازم علامه **سر** اذا علمتک
 الحاد ثات بما مضی من الشدائد و الا نفع کذلک بینک الزمان بما هوات من الفج و الا نفع
 لان بعد کل شدة فوج و بعد کل صبری یون **آب صوف** ابرو حیات **آب فوج** ما خالص
 عز مقید **آب فوج** شغفه و دگر صوف علم این قصه را جواب فرخواند یعنی فلم یوحکایتی یوفور
 شغفه و دگر **آب مجدر** کی دوان و دوان تخریر ایلدی **آب** آب ما صافی **آب** آب کار
 روی مصطفی و صورت حال **آب** آب یور استغیم میکم در کار **آب** فی جسد و این جوانش
 بود **آب** کار من کلام عکس معنی دارد یعنی استغیم منطقی اولو ایچون شراب ایچک منطقی
 اولوب مست مدام اولدم اما بوند نه فائده شراب استغیم دفع و اطفال ایلدی کی سکر
 دخی نظام حال و روی مصطفی کیدری **آب** آب اسرود طوشت صوف **آب** آب برقی قوملق
 برده اولان صوبه دینلو و عایت عذوب و لطافتده اولور ابرق بایند مذکور **آب**
 صواری **آب** آب از جسد **آب** آب سر کدشت یعنی غرق اولدی ایش الدن چقد بی معنی
 استعمال اولور و نسل الله العصمة **آب** آب سر چشمه سی فزانه قریب بر نور
 جو الوند غنی بر دل ولیکن زاب دیده می شد **آب** آب سر یعنی ملک او زنده کوه الوند کی
 عم و ادر در فاما اشک دیده دن دخی زهر ابرس کی بونهر جاری اولمشد معنی استدر اشک
 یعنی کچه دینک او زنده عم کوه الوند مشاهد در لکن اشک چشمه سی و یدر سیم کوه عماله
 افر چشمه سی و ادر در دیکدر میته محسناندن صنعت استدر اشک و ادر **آب** آب دیده
 کوزیاشی **آب** آب سر درونقل و صوفی چو **آب** آب دندان زبون و مغلوب معنایه
افوزی **سر** دشنت باؤا کیزد عداوت بازده **آب** آب دندان تراز و کس نوان دد بازه مشروح
 بی و ادر در دخی سحر فند و کوی و ادر در **آب** آب رکن سیرازده مرکز ایله بنام بر
 جای زنهگاهه منسوب بر صود و **سر** ادر اشک تو ابر کد مقله فزات مذکور بفرد
 و صفده در معنی دشکدن نفر فزات کوزی **آب** آب شکله طوله ردی **آب** آب سند
 عانه دوی بر صود که شهر و یولانک او زنده اولوب برویقا سنده او نه یکانه
 هند دینلو **آب** آب عانه ادبانه **آب** آب کتک کتک بجه تاج بر اسکله در اند بحر قاره
 دوی بر شهر **آب** آب مویه بهرجیونه دوی بر صود که ما و ادر النهر دره واقع مویه
 شهری لک ایله جیچون او زنده واقع اولمشد و شهر مذکور امو دخی دینلو
 و اصحی در اصلی آمل نامیه بنا اولدیغیدر **آب** آب صیفه فعل ایله مرجع معنایه
 و التو ایل شراب لمن کان یشر به یعنی لفظه و ماده شراب شراب در که سزی افی
 نوش ایلر کسسه او زنده دوز رجوع ایلر و بین الکلمین نجاس ترکیب مشابه و ادر
 بی اسرودن ایل الله اصحاب کرامدن برینک لغتی در کل محی اکره ایدردی **آب** آب سکه

[illegible]

وطلعه وادو و معناسنه **ف** ازوق شایخ دبهشت ازوق مثله **ف** ازوق چکیزخان معنی شایسته
یعنی نسل و دودمان چکیزخان قانون و طریقت چکیزخان معنی اولیه که همه مذکور است
و معافه معاف و مواضعه زای محبه و رای مهله ایله و اخ اولوب **ف** ازوق عربیه و له معافه
المنطقین یعنی ممکن اولدی الحقیق الف مقصوره و لا مهله بایند دخی براد اولوب و عربیه
بیان اولدی و المعنی واحد و الجمیع مختلفه و ذلك اولی من هذا و یقال ان هذا المعنی واحد
معناط **ف** ازوق زای محبه ایله مثل ازوق **ف** ازوق ادب معناسنه محاسبانم بر داشت یعنی
او شوق و الهب برده سنی دفع ایلدی و حرمش داشت و میل و محابا و غریق و بهانه معناسنه
ف ازوق نامرکز نشانه ازوق مر سید یعنی دودمان اخذ فضا مرانشی سید مرش جمیع
ایلدی کلین سینه تجنیس مرکب منشا به وارد مر اولکی کله ده مد و ابجی کله ده و او اعتبار
اولین **ف** ازوق زاد و زاد سفر **ف** ازوق ساسکی معناسنه **ف** ازوق سابق راحک و امن ساس
بک استبرافشان بک سبی و سلکی استبراف برده الی در میان اولدی معناسنه **ف**
اسباقه و ضرر و خوف **ف** ازوق بظان ترکیده دخی استعمال اولوب **ف** ازوق سلی طیب و است
درگاه معناسنه اسنان حقیقی مراد در درگاه با بری تعالی در و یونده اسنان شایسته
در دولت بر اسنان حقیقی سوگند خورد یعنی دولت درگاه حق عز و علا به شایسته
الغفره کلامه استعاره مکینه و تجلیه یا ترشیه وارد در کو خیل و **ف** ازوق سلف
لازم فوئده حکم اولوب **ف** ازوق اسر خوشبو همیشه بهار شجر درگاه اکامرسین **ف** ازوق سنی
استبراف معناسنه **ف** ازوق سنی نامه چون کرد چنان بیرون سر دشت با دم **ف** ازوق
چنان را غایب ایذنا میله بیکند یعنی نامه دن البی طشره جعفر و بی ساعه **ف** ازوق
بنجه لشور **ف** ازوق اسد در **ف** ازوق اسد موت محمد مر **ف** ازوق اسد موت محمد مر
مغل و صفند در یعنی چدر و انجی موت سود لری درگاه الموت سیوف و در ماحد غریب
او زمان و همیشه زار بود یعنی بی نظای و جای اقامت و مسکنی همیشه فیج و مرزاق
اره سید مر و اسد موت بایستیده درای بنم اسود موت **ف** ازوق سنی سلف
ف ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که
فلک جنک و فکان دگر منی دلو فانیله دولندری اسبه فرعون و وجه سنی درگاه
اسر بعه دندرف اسنان سهل معناسنه کار دنیا که نو و شوار کوفی بر خوده کوو بر حین
اسنان کنی اسنان کرد **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که
نشدها علیک نهون شعر دین بر مقوله به سلح و المام دینور یعنی امور دنیا که کذ و کند
او دیکه صعب و مشکل عداید مر **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که
و صاعقه سن اول شداید او دیکه هتق و اسنان اولو و کافیل ازه و فرقه نهاد و کت جوی
کهنش بر سر فرزند ادم هر چه اید بگذرد **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که
اولش اکثر حال عاشق و زلف محبوبه استعمال اولوب **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که
اشام فان ایچی معناسنه **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که
جمع اصیل در و لای شمس در لای خورشید و لای اولان و قد در اصف و زیو سلیمان علیه السلام
سایر و زو اید باد شاهی به اطلاق اولوب اصف برخیا محصور مر اسمیدر اطام جمع اعلم در
مصور و طاس ایله بنا اولوب مستطیع و مر تم بیوت و خانه اطامه مغرود بر سر آغا زاید **ف** ازوق
اعوش فوج **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که
ف ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که **ف** ازوق سنی سلف در بر اسنان فلک اسر مر که

[illegible]

معلوم اولیٰ کہ اشو مروتک موضوعی اور تبتہ
سارہ سنک عقیدہ درویشی کا ہے تحریر الہدی
سہو نامہ پندر مہ

یونق منظرها یعنی کوسن زینتی فرجش و موجب سردی یونق مجمرها قانما که یونق منقحوت
 هیکلش منظرها که در فقر نیز دنیا و صفندی در یونق ایله یونق بیند جناس لاحق و در یونق
 عادت و فاعله یونق با دو او دخی کورلشد در بایند دکر اولندی یونق بر خصوص که در
 یونق یی السرا نیز مراد روز قیامت که اول کون خلا یقن جناس یی عالی و ذو ابای مقیده یی
 استخبار و لثوب ظاهره چیز یونق آرزو مند معناسنه یونقه مثله **فصلی** هجو
 یقال هفا الطیر یحیا حه ای خفق و حرک یعنی فسادین دزد و حرک یک بدیر هجو الغاب
 علی الغاب یعنی قره قوش قرغه او دزدینه صید اتملدا ییونق فانت جانرغ قرغه دکر ی وای
 جانر که ایکی کله دخی صن ایله اوله یعنی قره قوش هم یونق اولان او دزدنه قن جاس مراد دزدی
 ده قرین قرینی او دزدینه قنات جالرد یکدی بر ییچون سنا موند معناسنه ییمل اهل البدر معناسنه
 مراد ایشی کند و حالنه قویوب کا معنوسن اولرد یکدی را فانه ییمل و لایسمل یعنی حق سنا
 و قنات عر و جل عاصی بند سنا تانی و اسند سراج ایدوب و موآخذ یی ناخبر بدیر ییچون کو توبه
 و انابت اتمرنه البسه و لو بعد حین مجازاه و موآخذ یی ترک اتمرنه بس صاحب البسه اولدی که
 امتداد ایام اسند سراج معز و اولیوب مدت امهالده قوبه و استغفار لبیه تا که فیما بعد
 پنجه قهارید ن خلاص بوله ییمل ییمل بیند جناس قلب بعجز واد در ییمر مرسل الحور علی
 الخور یعنی برنیم که حور از فلر یی عالی سبب لری او دزدنه حرک المرحور ایله مخور
 بیند جناس ناقص واد در ییچون ای ید هب عقله من سنده العشق و مجمره ییچ

قویابور ییچ کیهوات لامور صغیرها یعنی صغیرها موو کبار
 امور قویابور ییچ که شراره و اسرقا فاش لایک
 اولور مراد کوزه کلیم جلی مجمرات امور واروق
 ییور و فساد کیه موذی اولور
 فیه اسر زو معناسنه
 تمت بالخبیر و عطف
 النصیب
 بالصبر

شرح رسالة بيانته در باره وصف

بجاء هو اسمها اريد به غير ما وضع له لمناسبة بينهما اقسام مجازيت بيت و بجهانه
 محكي اوليه كه بوسر و عذ اولسان مجازات طريقت اصوليين و در زينه در فالوا ان العلم احصرو
 العلوة المعجزة للمعجزة في خمسة وعشرين بالاستقرار يعني اطلاق و علت بر معلول بوند علت
 لا معلول سبب و مسبب مترادف استعمال و لمستند نحو كثر تا يادي فلون هندي اي نعم
 و يرايد نعمت علت فاعليه در دوم عكس ان يعني اطلاق معلول بر علت نحو مطر السما
 نباتا اي غيضا و نباتات بحسب المقارنة بغير ذلك معلول يدري مسبب در سبب لازم
 ملزوم نحو قوله تعالى قوم اذا حاسروا اسد و انا قد نرههم و ان النساء و لو بابت باطرها رزيرا
 سدة ما نر سدة ان اعترال انكه لا و مدر ليس ما نر ي اعترال عن النساء و رزيت اطلاق
 المدي مراد اذا حاسر بوا اعترالوا نساء هم و ان بن على طهر و يكسر جهارم عكس ان يعني اطلاق
 ملزوم بر لازم كالنطق بالدلالة في نطق الحال كذا اي دلت زيرا نطق ملزوم دلالت در سبب
 محل رجال نحو قوله تعالى فليدع ناديه اي هل يجلبه الحال في محكي و لميه كه بوقسمه اطلاق
 مضاف اليه على المضاف داخل در و بوقسم عند اصوليين مجازا بالنقصان اليه تنبيه اوليو
 اما بيانون انما حذف بوقسمه ايدر بر و نحو قولنا اقامت المضاف اليه مقام المضاف
 دي و نصيب ايدر بر و ستم عكس ان يعني حال بر محل نحو قوله تعالى و اما الذين ايعنت و جوهرهم في
 رجمة الله اي في الشبهة و الرجمة حالة فيها دليل قرينة و اما الذين اسودت و جوهرهم في الشارب
 صفة اطلاق المضاف برين على الاخرى في صفة شكلا او غير شكلا الاسد للشجاع و الانسان في الغر
 للصور التي على الجدار ستم اطلاق احد الضدين على الاخر كالطلاق الكافور على الزنجبي في السليم
 و الشجاع على الجبان في التهم منهم اقامت محذوف مقام مذكور قال في كيفيات قلت دليل
 اي انا دليل و المحذوف في حكم المذکور دليل ان معقول القول لا يكون الاجزاء او بمضاها و لا انصب
 دليل هم تنبيه الشئ باعتبار ما كان كقوله و انما البيا في اصولهم اي البالغين منهم الحار جين
 عن حد بينهم لكن و وصف قد تم اعتبار بيه بيا اي اليه تنبيه اولندي ياددهم مضاف برضا
 اليه محكي انا بن جلا اي ان رجال جلا و بوقسمه نحو قولنا اقامة الصفة مقام الموصوف و بر
 دو ارد هم مذكور مقام غير مذكور نحو سائر السلطان على بلد كذا اي هو وجوده او اي وجوده
 سبب در هم باعتبار ما قول نحو عصر حمرا اي عبا و منه قوله صلى الله تعالى عليه و سلم من قبل فبلا
 فله سلب جهار هم باعتبار ما يتعلق اي اطلاق الشئ على ما يتعلق به من المعنى كاطلاق
 من على الانبلاء الغاية و الباء على الاتصال و كي على العرض و في على القطر و نحوها زيرا معاني
 مذكوره حروف معدودة تلك معاني يري دكل بر و الا حروف معاني اسم اولي لازم مذكور
 هفت ملكه متعلقات معاني يري در فال صاحب المفتاح المراد بما يتعلق معاني الحروف
 ما يمتز به عنها عند لقب بومعانيها پس مجاز حروف معانيه و لو ركه متعلق يري اعتبار به
 معاني مذكوره به مجاز اطلاق و لنور بآزدهم اطلاق كن بر عموم نحو ما جاني من احد في الشئ
 و نمره غير من جردة و قوله تعالى علت نفس في الانبيات سترده معرفة بر نكي محكي اطلاق
 سجد اي بابا من ابوابها و نحو ادخل السوق اي في سوق كان هفدهم اسم شئ بر ما يدل نحو
 فنهت كلامك او قولك و انما ظلك اي معناه هفدهم الت شئ بر شئ نحو و جعلنا لهم
 صدق و علي اي في اكر احسان زيرا لسان الت ذكر در بودهم اطلاق و بر كل كالوجه اللغات ستم
 عكس ان يعني اطلاق و كل برجن كقوله تعالى يجعلون اصابعهم في اذانهم اي انا ملهم و انمله اصابعك
 بعض در بيت و يك مطلق بر معنيه كاطلاق اليوم على يوم القيامة و الا نفي على مر سن زيرا

مرس جاي رسن معيد اولوب انف دايه به مخصوصه و انف مطلقه و بيت و بيت
ان يعني اطلاق معيد بر مطلق كلفش للشفه مصداق ذيه مشفوقه و انك شفقت
دينلور و كلفش على الانف مطلقا و قد مره بيت و سوم نام به صوره مطلق الكوكب
على الشمس خاصة بالكوكب النجاري بيت و جهاد هم عكس ذيه يعني احد و خاص على احد
و حسن و ذلك مره اي و فناء ذيراد فيق نفس و عده به خاصه بانه و بقا على احد
لكي كاصلاق الذبه على ما يدب على الامر من في تحاطب العرف بخوفه و عده و ما من ذبه و ان
الاعلان مره في مثال دني اوضح و استهدر ذير العرف و دايه ذوات قولهم امره مره
خاصه مره بيت و نجم وصف شخص بمصدر بخود يد عدل اي عادل بوشيد اوليه كاشيو
تفصيل اليه حواشي كذا اصوله اولان تفصيلك بمر ما دده تحالفني و ارد در بي و ان
محدوف مقام مذكور ابكخي اقامت مذكور مقام محذوف و ابكخي اسم شبي بر ما يدل و دني
باعتبار ما يتعلق بشي وصف شخص بمصدر بود و كان ذلك بدله اولان بمره و عده
كالمراب لهما ابكخي بي احد البدلين للاخر نحو الدم للذيه و ابكخي بي حذف بينه و هم ان
اي لا تضل و در دني بي زياده بخوليس كنه شئ بشي حذف مضاعف و استل
و ان سجان و تعان اعلم و انك مجازيت بالقويست مجاز تعوي هو الكنه المستعمل في
عز ما و صفت له على وجه يصح مع قرينه عدم ارادته اي عدم اراده ما و صفت كانه
لرجل الشجاع و بوقسم مفرد و اولور و المركب منه هو اللفظ المستعمل في شبهه بجهاد
شبيه التمثيل و هو ما يكون وجهه متفرعا عن امور متعدده كايها لمره و دني مره
بعدم مره و بوقسم مجاز و بوقسم مجاز و بوقسم مجاز و بوقسم مجاز و بوقسم مجاز
الاثبات و اسناد مجازي ديلور و هو اسناد الفعل او معناه الى ملاس له خبره و له
اي غير الملاس الذي ذلك الفعل او معناه له حقيقة ليس بوقسم مجاز فخطا و ديه
اولور مع حقيقة المسند و المسند اليه و دني مجاز و اولور ذير بالضرورة و عده
و مسند و مسند اليه مجاز و عده و عده و عده و عده و عده و عده و عده و عده و عده
يا مره بيت حقيقت با مجاز با مختلف يعني بوقسم با خبري با انشائي و مره بيت حقيقت
با مجازي با اول حقيقت با مجازي با بالعكس اولور مثال خبري مع حقيقة الطرفين انبت
الربيع البعل و مثال خبري مع مجاز الطرفين احيى الارض شيابا الزمان و مثال خبري مع حقيقة
الاول و مجاز الثاني انبت البعل شيابا الزمان و مثال خبري مع مجاز الاول و حقيقة الثاني
احيى الارض من الربيع مثال انشاء مع حقيقة الطرفين ياها مان الزمان صرنا مثال انشائي
مجاز الطرفين فليحي الارض شيابا الزمان مثال انشائي مع حقيقة الاول و مجاز الثاني فليحي
الارض شيابا الزمان مثال انشائي مع مجاز الاول و حقيقة الثاني فليحي الارض الربيع مجاز
مرسل هو ما كان العلاقه غير المشابهة بل بحسب العلية و المعلولية و الكلية و الجزئية و اتحاد
و المحل و غيرهما كذيه اقسامه في اول الرسالة في شرحها استعاره على دعاء معنى
الحقيقة في الشئ للبالغة في التشبيه مع طرح ذكر المشبه نحو اسد و ان ترصد الرجل الشجاع
استعاره بصرحيه بحقيقة اولدر ك مشبه به مع قرينه عدم اراده معناه الحقيق و ذكر
اولنه نحو مرات اسد في الحمام استعاره مكنية و استعاره بصرحيه بحقيقة اولدر ك ان
شئ بشي في النفس فلا يصح بشي من اركان التشبيه سوي المشبه ثم ما يدل على التشبيه
بان بيت المشبه امر مختص بالمشبه به مثالي و اذا المنية انشئت اطلاقها منه نفس و اسد
تشبيه اولوب مشبه محذوف و مشبه ذكر اولد يعني استعاره مكنية و اطلاقه كاسد محذوف

تختصر في رتبة التشبيه منية به اثبات اولد يعني استعاره تخيلية ودر وقرنجه ديد بكنز
اصلد اظفارها دخی ما بلزم من قول السكاكي منية ده اطفاده مشابه برشتي توهم ولسوب
اظفار اولد اهر متوهمه استعاره در پس وطر بوق ايله استعاره نصريجه اولور و بوبابده اقول
وانما انت عرض عريضي و اوج حضيضي و ادر مره بك اصلي و بتي الح اصلي اولد مره لفظه مستعار
اسم جسد اوله مثلاً اسد كجي لفظه مستعار فعل اوله يا فعلد ن مشق اولد ان اسما صفات بل
حرف اوله مثلاً اولد نطقا الحال بكذا اي ذلك مثال ثاني الحال ناطقة بكذا اي دالة فوكلي
وتمتع و تشبه اصلي معاني مصدر يلند در بعضي نطق دلالت مثال ثالث هو قوله اولدك
على هدي من ربه و بوقتمه و تشبه اصلي متعلق معاني حرفه در بعضي حروف معاني سيرة
على الاستعارة و من لا ابتداء العارية والبناء والوصاف و على هذا متعلق اولد قلمي معاني بلزم
حاضر يدبر محقق اوله كه سيد سريفة ايله محقق نقض ان في نك يتصور مجلسه نزاع مشهور
بوابده واقع اولد ندر محقق نقض ان في استعاره تمثيلية ده واقع اولد بقرنجه و سيد
الكار ايتد در زير استعاره تبعية اولد يعني تقديره طريفي حفر اولد نقض المردني
معاني حرفية مفردة در اما تمثيلية اولد يعني تقديره اقتضا ايدر كه هر طرفه امور متعدده د
منزوع اوله فوكلي كيفيت تركبه مستلزم در و على هذا يتصور حاشية عقد مجلس ايدوب علما و
فصل اولد و جليلين مذکور بي احصاء ايدوب مجلس مذکور ده سيد محقق نقض ان في اولد
بصريح تشبيح ايدوب خاطري سكتة و يتصور لد سيد القاني زاده اولد حاضرا و ليل
دستاره و لوب ما بينه و فصل و اظفار و اولد ندر بقرنجه مجلس اولدي و كان الحق محقق
الذاتي و اليه ذهب الطيبي لظواهر عبارة الكتاب و اولد السيد قول الزمخشري تمثيل
بمقصور و قال فان الاستعارة ليست الا بصور المشبهة بصورة المنة به و الله اعلم اذ ان
جمله مجرد و مرشح استعاره مجرد اولد مره كه كذا استعاره ده مشبه ملازم بركله اوله استعاره
مرشحه اند مشبه به ملازم برشتي اوله مثالي لد اي اسد شاكي التلوح مقدم له ليدان
لم تعلم اسد استعاره مصرحه شاكي التلوح سا بل معنائه مجرد زير مشبه به ملازم
در له ليد اظفار له لم تعلم مرشحه در زير مشبه به ملازم در اما كناية الح مقصود مستقل
اليه تعرف موصوف الجوز اوله مثلاً اولد قولنا كناية عن الانسان كجي مسوي العا
مثال ثاني قولنا كناية عن طول العائمة طوبل الخجاد و طوبل بخاده و زير كناية عن مطلوبه
واسطة انتقال اولد كقولك سابت زير اوانت تزيد الرجل الشجاع ظاهره على هذا التقدير
سهو لاله حاصل اوله مثال مذکور كجي حقيقتا على تقدير عدم الوسطة ايضا انتقال مره
ظا هر و ليه مثالي كناية عن الاله عريضي القفا ايله الاله دن كناية اولد مره كناية معلوم كذا
بعيد اولد مره انتقال واسطة يا وساطة الاله اوله مع ذكر الموصوف بلوج على هذا التقدير
اللازم والمعلوم و ساطة جوق اوله مثالي قولنا كناية عن اللصاف زيد كثير الزماد زير اكثر الزماد
دن قزخان التلح كزخان احوط خطبه و ايدن كزخان طباخه و ايدن كزخان اكله به و ايدن كزخان
انتقال و لنور پس كزخان التلح كزخان صنفان دن كناية در رمز واسطه قليل و حفي اولد و غدير
مثالي قولنا كناية عن الاله عريضي الوسادة زير عريضي الوسادة دن عريضي القفارة و ايدن الاله
واحدة انتقال و لنور لكن انتقال اكثر ناس خفيسه اما وشارت واسطه قليل و غير حفي
اولد بعيد كزخان او ما ريت المجد الى رحله في الاله ثم لم يتحول فواي كزخان موصوف مذکور
در بعض اولد مره مقصود ذكر اوله كناية عن عرض من يؤذي المسلمين المسلم من سلم المسلم
من لسانه و يد زير كلام موزون صفت اسلاحي سلب بجنود و بومعنى كلامه ذكر اولد مره

[illegible]

کبره در یک در بر علت صوری علت فانی نال ترا ل مقدمه اولاً غنای موالی اسباب
حسب دلی علی الوجوب چون فیض علت اولی به پایان حکما حضرت باری تعالی و بتاریک اسمیه و تعالی
علت اولی در بوا علاقه بید بر نوعی محبت و ناصر و قوایع و لواحق و دقیقه اطاعت اولی و اولی
افزیم و مسرات و لای اسباب راحت علی طریقت لوجوب فیض لایزال کبی نه بیه اوله و در شریف
و امکان چون تحصیل متمتع بایه بوسان متمتع دبد و کی ضروری لعدم معنا سینه در و شینه
و ذرت و مکتب تحصیل متمتع الوجود کبی امید و سر جا اولی و دد عای دولت و ذراف و شین در
اصناف فضا با چون اولیات واجب القبول با د قضایای اولیات بیدیه اولان فضا با در که عند
لضم مسلم الثبوت و واجب القبول در زیر انکار محال بود و و انکار ی عندا رب الا با کابره
دن عا و لور مثال الماء جوهر سیال سبک العطش و الهوا جوهر لطیف بروج القلب یعنی ذرات
و ذراف و فضا با ی بیدیه سیات کبی حیز قبول و واجب الحصول اوله **مصنف آخر کتاب**
دید و کی د عا نامه خامه نیک بشر حیدر افساب سایه کسترش که افساب در سایه اوست
و سایه افساب بیکوش که افساب هم سایه اوست ماکه افساب آسمان نوزد و سایه زمین کرد تا
بید و بیدیه است تابنده و پابنده باد و طالع کامیاب در مطالع بادشاهی بیشتر توفیق و بیشتر
عطا ی کبر ابر بیدیه و پابنده و کرد در چرخ اخضر و جنبش ماه و اختر فرمان فضا مضار جاکر
پابنده ای کبی تابنده و پابنده صدر صفوه به مر بولدر یعنی شفقت و رحمت سایه سنی و سنی
افساب وجودی که بفرعظم فلک النکطل جلالت و دخی افساب بیکوش اولان سایه وجودی که
خورد شد افرو چرخ النک جازی و نوکشید در یعنی هم جنبش و هم توفیق در مادامکه افساب
سمان نوزد تابنده و پابنده اولسون لفت و شمر تدر تابنده افساب به و پابنده سایه زمین
سرد اولور و دخی طالع کامیابی مطالع افق بادشاهی توفیق وافر عطا ی کبرایه تقدیر از لب
جوله و در و چرخ اخضر و حرکت ماه و اختر فرمان فضا تابنده بامقید بند سنی اوله و درینه
پارسی بفرع د ب التناول سهل المتناول میان خاص و عام اتفاق افتاد مشتمل بر بی کلام
و سه اصول و هفت ر و ابط محلی اولیه که نو کلامی که دو قرینه پارسی بالجملة او نور کلامه اولو
بکوشی اوجی اصول و بد سنی ر و ابط اولو و زره حل تملک الهامه یا ثبوت قدسیه به محاجه
ذکر اذکر اولان قرینین الی کلامه در کازی خالفا بر حقیقه نویله کلامی که ولا اتی بنفسی نوید
کلامه دن مراد ما یجاب الی الجمله در فلان اصول دیو لکتاب و لغت در نو کلامک توفیقی بود در که
و بر اصل کلامه مفروضه مع وصفه یا مع ما اضیف الیه حکم افراد دم در سر جل عالم و غلام و دیگر
و علی هذا قرینین او نور کلامه در بیکوشی اوجی اصول و بد سنی که اوج موضوعه که و بکی موضوعه
اوست و بر موضوعه تا و بر موضوعه است لفظی در سر و ابط در حرف ج که بود در حرف ل و در حرف
ایله کلا انصافی اولد یعنی معلوم و مشهور و لغله محوری و بدیه معدود در هکذا افساب سایه کسترش
افساب در سایه اوست و سایه افساب بیکوش که افساب هم سایه اوست ماکه افساب آسمان
نوزد و سایه زمین کرد تابنده و پابنده باد و طالع کامیاب در مطالع افق
بادشاهی بیشتر توفیق و بیشتر عطا ی کبرایه تقدیر از لب جوله و در و چرخ
اخضر و جنبش ماه و اختر فرمان فضا مضار جاکر بیدیه و در حال این کلمات الله و محال مضیق هکذا صفت
از اصول فصول صناع و فصول فصوص مضمون بدایع ادراج کرده چنانکه سیما بکلف بر
حاشیه عا و مرعوس سخن نشسته و عیار بکلف برداشتن نازین حواصیر ترکیب ان بنی
که از ترکیب آسمان بی غیب تراست ماسده بنوان کود ذکر اولان قرینین صناع بدیهه
اون بدی خصله محضی اولد یعنی تنبیه اقتدر اولطر و عکس افساب سایه کسترش بود

و سابه آفتاب بیکوشن بود عکس در دوم حسن کبر معنی حسن کبر بود که الفاظ مکرره ده
حشو و تاکید اولیه بلکه با جمله عدد کلامند اوله پس بر تکرار ده پیش موافق آفتاب و پیش
محلده سابه و مکرر و بایند و بایند که هر بی فقره ده عدد کلام معاند واقع اولمندر حسن
نگریدند در سیوم نشیبه بلیغ و بوالدر که نشیبه ده ادا نشیبه و کز اولمندر و بایند که
و فقره ده سابه آفتاب بیکوشن نشیبه بلیغ بایند ندر زیر پیکوسا به اش همی پیکوسا به اش ندر
در پس اده نشیبه که همی که سیدر کلامند حد فدا و نمنندر چهارم اعتز کلام و بوالوله
که ابی کلامین با کلمین متعالبین بیند من غیر دخلینما واقع اوله فقره ده که در سابه اوست
و که آفتاب سابه اوست جمله لری آفتاب سابه کوش و سابه آفتاب بیکوشن کله سیده ناکه آفتاب
اسمان خود بیند مقام و صفده مغرضه واقع اولمندر در ولاد دخلینما اصل المعنی فزان
بر تزیین کلامیم یحیی حشو ملج که همین است فقره ششم مذکور زیاد حسن و به و پر و دیکون
علی حد بر ششم اعتدندر بری اصل موضوع و بری زیاد علی الاصل الموضوع الحق بود نکش
لک استدر ششم صغیر مزدوج که در اشائی سخن شش سیج کعبه الفارابی و اطراف او اند
التهول و اقواها ان اتیند ندر یعنی کاین العادل و استوافنا مران کوشن بیکوشن تاندر
پایند پایند پایند هفتم دعا و هو ظاهر ششم مطارحه تجنیس خط جان چهارم فزان
بیند جناس خطی صغری وارد در که تاندر و پایند و پایند کله لری در ششم لغو و شکر که
پایند آفتابه و پایند و نینر د اولور و هم ما واه مثالی فقرتین مذکور در که آفتاب و
سجی بوبله اوله دید و کیدر مثالی بوضفیر قبل البصاعه اخ کما بد انراد الجده و کجی حسن خانه
در باز در مراعات الطیور آفتاب و سابه که آفتاب اسمان بود و سابه زمین بود و زمین کد جیمی
دوازدهم حسن یازدهم بوالدر که منکلم دهم اولان معانی دهن مخاطبه عبارات بر
ایله نقل ایله مثالی اصحی دن معنی المعنی سوکال اولد قد جوابند و بدیکه المعنی الی یقرک
الضی كان قد رای و قد سمعنا من فقره و دحسن بیان آفتاب سابه کوش و سابه آفتاب
بیکوشن قرینه لری نا آفتاب اسمان خود و سابه زمین کرد فقره لریله اعادت و حسن بیان
اولمندر سیودهم فصاحت که قراین مذکور و تعقیب دن و غارتدن و تسافر و وف و کل
وضع تکلیف دن خالص اولد و عیندر چهاردهم بلاغت منکلم صغیر دن اولان مضامین
بر وفق مقتضیات الحال موافق کلام المیه کارها فی القرانی للمذکوره پانچدهم حرالت بوالوله
لفظ دقیق و معنی مبین اوله بوبله که مستحق هذا الکلام دیه لریعی الفاظ سرات و
نام المعنی کلام که من کل الوجوه خالی من الخلل اوله ساردهم سلات و بوالدر که مانع
الکسار و تعقیب الاذان قبل ان یأمله الجنان بیکوشن هشیار و دل عرفان یاسر کز اوله
فقرتی سمع جان و جان سمعه قبول ایدر مقدم هم سهل یعنی لفظ و معنی و تعقیب و تعقیب
اولیه آفتاب کرد که سخی مع وضوحه ثبت اتمک کجی و مبتدیلرک لاسنده و ترسلنده آفتاب
آفتاب دولت تاندر و سابه مبارک پایند بادشایان اولد یعنی کجی و هر کذا قد سر الله سبحانه
و تعالی علما ماربنا من المقاصد العالیه و الحمد کل الحمد لربنا رب المبدعات من العیش البعث
المکونات من النعم الذاکره و الحمد ثبات من التسلیات الباقیه و الصلوه صفوة الصلاه
علی سید الصافات من النفوس الفاضله موقوم العداة من العقول
الهادیه و بنی جلا و اجیر الوسیه و ازال غماها و علی
و حبه ما نزلت السماء سماها و اخرجت
الارض سماها و انماها

